

Cuprins

CUVÂNT ÎNAINTE

O temerară invitație la lectură și meditație sau o pledoarie pentru moderație și democrație (Mihai Iacobescu) 13

**INTRODUCERE REPERE ALE TEORIEI VIRAL –
METAMORFICE** 21

**CAPITOLUL I: ORIGINILE ANTIMODERNE ȘI ANTI-
ILUMINISTE ALE EXTREMEI DREPTE**..... 75

I.1.1 Anti-modernitatea ariei ideologice aflate la originea
extremei drepte 75

I.1.2. Contrarevoluția (de natură istorică sau politică) –
teoretizată de Edmund Burke în lucrarea Reflecții asupra
Revoluției din Franța (1790)..... 75

I.1.3. Anti-iluminismul 76

I.1.4. Pesimismul..... 77

I.1.5. Păcatul original 78

I.2. Filosofi și gânditori anti-ilumiști: Edmund Burke,
Georg Wilhelm Friedrich Hegel, Karl Marx, Friedrich Engels,
Friedrich Nietzsche, Thomas Carlyle 78

I.2.1. Edmund Burke. Repere biografice și bibliografice..... 78

I.2.2. Ideile politice ale lui Burke 80

I.2.3. Patriotismul lui Burke 82

I.2.4. Burke și rațiunea de stat 82

I.2.5. Burke și legea naturală 82

I.2.6. Atitudinea față de religie 83

I.2.7. Calea de mijloc..... 83

I.2.8. Suveranitate și constituționalism 83

I.2.9. Statul și obligația politică 84

I.3. Georg Wilhelm Friedrich Hegel. Repere biografice și
bibliografice 85

I.3.1. Idei politice și filosofice..... 86

I.3.2. Istoria nemijlocită 88

I.3.3. Istoria reflectată 89

I.3.4. Istoria filosofică..... 89

1.3.5. Spirit și dialectică.....	89
1.3.6. Proprietatea.....	90
1.3.7. Societatea civilă.....	91
1.3.8. Statul.....	91
1.3.9. Hegel și romantismul.....	92
1.3.10. Naționalismul	92
1.4. Raportarea antinomică extrema stângă/extrema dreaptă.	
De la marxism la stalinism și fascism	96
1.4.1. Concepte și termeni-cheie ai marxismului	96
1.4.2. Leninismul	104
1.4.3. Marxism-leninismul	106
1.4.4. Stalinismul	106
1.4.5. Fascismul – „a treia cale”	108
1.4.6. Neomarxism versus fascism.....	109
1.5. Friedrich Nietzsche. Repere biografice și bibliografice .	116
1.5.1. Idei esențiale.....	117
1.5.2. Simboluri.....	118
1.5.3. Reflectarea ideilor nietzscheene în totalitarismul	
de dreapta.....	119
1.5.4. Voința de putere.....	121
1.5.5. De la Supraomul lui Nietzsche la Übermensch-ul	
nazist	126
1.5.6. Religia.....	128
1.5.7. Binele și Răul - de la viziunea nietzscheană la	
viziunea totalitară	132
1.5.8. Comparație Friedrich Nietzsche – Thomas Carlyle...138	
1.5.9. Deosebiri între Nietzsche și Carlyle	139
1.5.10. Același Stăpân – două modele: Supraomul și Eroul ..	141
1.5.11. Autonegarea (autosuprimarea) iudaismului.....	141
1.5.12. Autosuprimarea creștinismului	143
1.5.13. Autosuprimarea credinței creștine.....	143
1.5.14. Autosuprimarea moralei ca morală	144
1.5.15. Thomas Carlyle și Cultul Eroilor	145
CAPITOLUL II: IDEOLOGIA – DE LA PLURALISM LA	
TOTALITARISM	161
II.1.1. Câteva definiții sintetice	161

II.1.2. Precizări conceptuale	161
II.2. Perspective de analiză a ideologiei socio-cognitive, socială, discursivă	162
II.2.1. Analiza socio-cognitivă	162
II.2.2. Analiza socială	164
II.2.3. Analiza discursivă	164
II.3. Caractere ale ideologiei	164
II.3.1. Caracterul cognitiv	164
II.3.2. Caracterul social	165
II.3.3. Caracterul socio-cognitiv	165
II.3.4. Caracterul non-alethic	165
II.3.5. Caracterul complexității graduale	165
II.3.6. Caracterul contextual-variabil	165
II.3.7. Caracterul general-abstract	165
II.4. Cadrul comprehensiv al atributelor ideologiei totalitare de dreapta	165
II.4.1. Localizarea	165
II.4.1.1. Gândire	165
II.4.1.2. Limbaj	170
II.4.1.3. Comportament	181
II.4.2. Problema	184
II.4.2.1. Politica	184
II.4.2.2. Puterea democratică versus puterea totalitară	188
II.4.2.3. Puterea totalitară ca manifestare politică a ideologiei negaționiste, viral-metamorifice	196
II.4.2.4. Lumea în întregul său	204
II.4.3. Subiectul	206
II.4.3.1. Clasa socială/grup social/individ	206
II.4.4. Poziția	209
II.4.4.1. Dominantă	209
II.4.4.2. Subordonată	210
II.5. Funcția	211
II.5.1. Explicația	211
II.5.2. Represiunea	212
II.5.3. Integrarea	212
II.5.4. Motivarea	212

II.5.5. Legitimarea	212
II.6. Motivația.....	213
II.6.1. Bazată pe interese.....	213
II.6.2. Lipsită de interese.....	213
II.6.3. Non-experiență (fără interese pe termen scurt)	213
II.7. Structura cognitivă/afectivă.....	215
II.7.1. Coerență (internă)	215
II.7.2. Contrast (extern).....	216
II.7.3. Abstracție	216
II.7.4. Specificitate	217
II.7.5. Ierarhie	217
II.7.6. Stabilitate.....	218
II.7.7. Cunoaștere (politică și socială).....	219
II.7.8. Sofisticare.....	220
II.7.9. Facticitate	221
II.7.10. Simplitate	221
II.7.11. Distorsiune.....	221
II.7.12. Convingere.....	222
II.7.13. Nesinceritate.....	222
II.7.14. Dogmatism.....	223
II.7.15. Conștientă.....	223
II. 7.16. Inconștientă.....	223
II.8. Definirea ideologiei ca sistem de credințe	224
II.9. Ideologia în cadrul teoriei politice	225
II.9.1. Tradiția marxistă a ideologiei.....	225
II.9.2. Tradiția non-marxistă a ideologiei.....	228
II.9.3. Tradiția ideologică în SUA.....	233
II.10. Relația ideologie – totalitarism	235
II. 11. Condiții pentru cucerirea puterii seculare prin mijloace pacifiste sau revoluționare.....	236
II.12. Ce se întâmplă dacă mișcările ideologice nu reușesc să obțină puterea seculară?.....	237
II.13. Ideocrație și regim totalitar.....	238
II.14. Categoriile de ideologii	238
II. 15. Caracterul antipolitic al totalitarismului.....	239
II. 16. Ideologia ca religie politică.....	240

II.17. Totalitarismul ca instrument analitic. Modalități de analiză a totalitarismelor.....	241
II.18. Privire empirică asupra totalitarismului. Șase condiții necesare pentru existența totalitarismului	241
II. 19. Trei niveluri de analiză comparativă a totalitarismului de stânga și de dreapta	241
II. 20. Personalitatea totalitară ca <i>homo ideologicus</i>	241
II. 21. Sistemul de credință-necredință	242
II.22. Ideologia și imaginarul politic	243
II.23. În ce constă puterea imaginarului?	244
II.24. Politică și simboluri	245
II. 25. Raportarea la mit în era modernității	246
CAPITOLUL III: IRAȚIONALISMUL	251
III.1.1. Originile gândirii iraționaliste și ale existențialismului în lumea occidentală	255
III.1.2. De la romantism la iraționalism. Voința universală și voința de putere Schopenhauer și Nietzsche	267
III.1.3. Iraționalismul maselor. Gustave Le Bon	270
III.1.4. Abordarea neomarxistă a dihotomiei rațional/irațional. Georg Lukács.....	280
III.1.5. Alte abordări teoretice ale iraționalismului psihologiei colective.....	283
III.1.6. De la iraționalismul filosofic la vitalismul și estetismul totalitar.....	286
III.1.7. De la iraționalismul filosofic la fascismul italian.....	294
III.2. Psihologia maselor – teorii despre comportamentul mulțimilor.....	299
III.2.1. Teoria mentalității de grup.....	299
III.2.2. Teoria lui Sigmund Freud	305
III.2.3. Teoria factorilor multipli.....	306
III.3. Iraționalismul românesc în perioada interbelică.....	308
III.3.1. Nae Ionescu – repere biografice, concepție politică și ideologică	310
III.3.2. Influențe filosofice asupra operei lui N. Ionescu – F. Nietzsche și S. Kirkegaard.....	311

III.3.3. Gândirea iraționalistă și influențe nietzscheene la Mircea Eliade.....	320
III.3.4. Convertirea la legionarism a lui Mircea Eliade.....	323
III.3.5. Emil Cioran între iraționalism, existențialism, nihilism și totalitarism de dreapta.....	326
III.3.6. Constantin Noica – repere biografice, concepție filosofică și politică.....	330
III.3.7. Vasile Lovinescu (1905-1984).....	333
CAPITOLUL IV: ELITISMUL, DARWINISM SOCIAL ȘI RASISM.....	335
IV.1. Elitismul.....	335
IV.1.1. Raporturile între elită și ideologie.....	338
IV.1.2. Elitismul între pluralism și totalitarism.....	341
IV.1.3. Tipologia lui Burns, adaptată modelului de conducător autoritar/totalitar (teoria viral-metamorfică).....	344
IV.1.4. Elitismul în planul teoriei politice.....	346
IV.1.5. Caracteristici generale ale „omului-masă”.....	349
IV.1.6. Caracteristici psiho-sociale ale „omului-masă”.....	350
IV.1.7. Personalitatea/Liderul politic.....	354
IV.2. Darwinismul social.....	357
IV.2.1. Darwinismul social în gândirea anglo-saxonă. Herbert Spencer.....	358
IV.2.2. Darwinismul social în spațiul francez.....	361
IV.2.3. Darwinismul social în Germania. Cazul Ernst Haeckel (1834 – 1919).....	364
IV.2.4. Darwinismul social și viziunea nazistă asupra lumii.....	368
IV.2.5. Viziunea fascismului italian asupra lumii.....	372
IV.2.6. Darwinismul social – ca neo-păgânism.....	374
IV.2.7. Friedrich Nietzsche – mentor al <i>revoluției conservatoare</i> germane.....	379
IV.2.8. Friedrich Nietzsche versus Oswald Spengler.....	381
IV.2.9. Mathilde Ludendorff și Sigrid Hunke – de la „păgânismul științific” la extrema dreaptă.....	388
IV.3. Rasismul.....	391
IV.3.1. Ideea de rasă și rasism.....	391

IV.3.2. Rasismul între prejudecată și personalitate	393
IV.3.3. Rasismul ca ideologie și mit	397
IV.3.4. Forme și niveluri ale rasismului	405
IV.3.5. Rasismul - de la eugenism la biopolitică. Câteva precizări conceptuale.....	411
IV.3.6. Biopolitica în Italia fascistă	413
IV.3.7. Biopolitica în Franța de la Vichy	414
IV.3.8. Biopolitică în Spania.....	415
IV.3.9. Măsuri eugenice și de biopolitică în alte state europene	415
IV.3.10. România – de la începuturile rasismului în epoca modernă la proiectele de stat biopolitic din timpul celui de-Al Doilea Război Mondial.....	417
CONCLUZII.....	431
INDICE DE NUME	443
BIBLIOGRAFIE	453